

Ajankohtaista koulutuspolitiikasta

AktiiviOPET 2025, Tallinna

Kimmo Liljeroos ja Mika Nurminen

Miten koulutuspoliittista edunvalvontaa käytännössä tehdään?

- Lobbaamista eli oman asian myymistä niille, jotka päättävät. OAJ / AKOL ei päättä, eikä sovi vaan vaikuttaa.
- Virallista: kuulemiset, lausunnot, työryhmät,
- Epävirallista: henkilökohtaiset suhteet, tapaamiset, oikea-aikaista oikeille ihmisille oikeassa muodossa tarjottavat taustatiedot. Poliittisen pelin ymmärrys.
- Hallitusohjelma tärkein asiakirja: pitkäaikainen vaikuttamistyö, puolueiden kirjoittajat, puolueiden ohjelmatyö, puolueiden sisäiset mielipidevaikuttajat
- HE valmistelu, lausunto, eduskuntakäsittely toimeenpano.
 - ministeriön virkamiehet, puoluesihteerit, erityisavustajat
 - relevanttien valiokuntien puolueryhmät ja meidän mieliset kansanedustajat
 - mietintökirjaukset, eduskunnan lausumat
- Sidosryhmä yhteistyö: AMKE, KoL, EPALE, SAK,
- Toimeenpano: OPH, AVI, OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
- Viestintää: tasapainoilu vaikuttamisviestinnän ja jäsenviestinnän rajoilla. Kenelle puhumme?
 - Valmistelussa olevat asiat nousevat julkisuuteen vasta puoli vuotta myöhemmin.

Mitkä ovat OAJ koulutuspoliittiset pääpainopisteet tällä hetkellä?

- Valtakunnallisesti mm.
 - Korkeakouluvisio ja ammatillisen koulutuksen visio
 - TUVA-koulutuksen kehittäminen (tutkintoon valmentava, perusopetus ja 2. asteen nivelvaihe)
 - Jatkuvan oppimisen työryhmä
- Kuntapolitiikassa: kuntastrategiat ja mittarit, TE-uudistus ja amisyhteistyö, oppimisen tuen rahoitus
- Kohti eduskuntavaaleja 2027 ja visiotyötä: Mitä seuraavalla kaudella saatava tehdyksi

Millä tavalla OAJ ohjaa, tukee ja neuvoo päättäjiä työssään?

- Paikallisen vaikuttamisen tueksi on luotu viime vuosina rakennetta
 - Timanttiliiga aloitti työnsä viime vuonna ja liigan peitto kattaa tällä hetkellä 51% Suomen kunnista ja 85% jäsenistöstämme
 - Kuntapäättäjäkirjeet. Pasilasta pohjat ja yhdistys tuottaa paikallista tietoa tarvittaessa päälle. Suhteiden luonti ja aktiivinen yhteydenpito. Ensihuomio kuntastrategiaan, TE-palveluiden toteuttamiseen ja oppimisen tuen uudistuksen toimeenpanoon (ammatillisessa koulutuksessa 1.8.2026).
- Valtakunnalliset seminaarit kuntapäättäjille puolueittain vuosittain
- Yksityisissä koulutuksenjärjestäjän hallituksen ja/tai paikallisen johtoryhmän tapaamiset

Hallituskauden koulutustoimet ovat olleet kaksijakoiset

- Kannattaa käydä lukemassa [Risto-Matti Alangon blogi](#) OAJ:n sivuilta.

”Petteri Orpon hallituksen kausi on nyt puolella välissä. On aika tarkastella, miten koulutuksen rahoitus on kehittynyt hallituskauden aikana. Iso kuva on karu: tähänastisilla päätöksillä koulutukseen on lisätty rahoitusta noin 300 miljoonaa euroa, mutta vastapainona ovat kipeät koulutusleikkaukset, jotka nousevat lähes 900 miljoonaan euroon. Hallituksen toimet tekevät siis koulutuksen rahoitukseen jopa yli puolen miljardin euron loven.”

Konkretiaa kasvutoimenpiteisiin

- Ammatillisen koulutuksen leikkauksia on kohtuullistettava
 - TE-uudistuksen onnistuminen edellyttää ammatillisen koulutuksen tiivistä osallisuutta
 - Korkeakoulutuksen tavoite toteutuu vain jos ammatillinen koulutus voi tarjota jatko-opintoedellytykset
- Opettajien täydennyskoulutuksen rahoitusleikkaus puolitettava
 - Aikuiskoulutustuki leikattu, AVIn ja OPHn täydennyskoulutusrahat leikattu
 - Perusopetuksen oppimisen tuen toimeenpano merkittävä ponnistus koulutuksen järjestäjille, tekoäly muuttaa koulutusta
 - Opettajien osaamisesta pidettävä huoli tai uudistukset vesitetään
 - Osana valtion leikkauksia opetushallitukselta leikattiin vuoden 2025 budjetista kaikki opettajien täydennyskoulutukseen varatut rahat

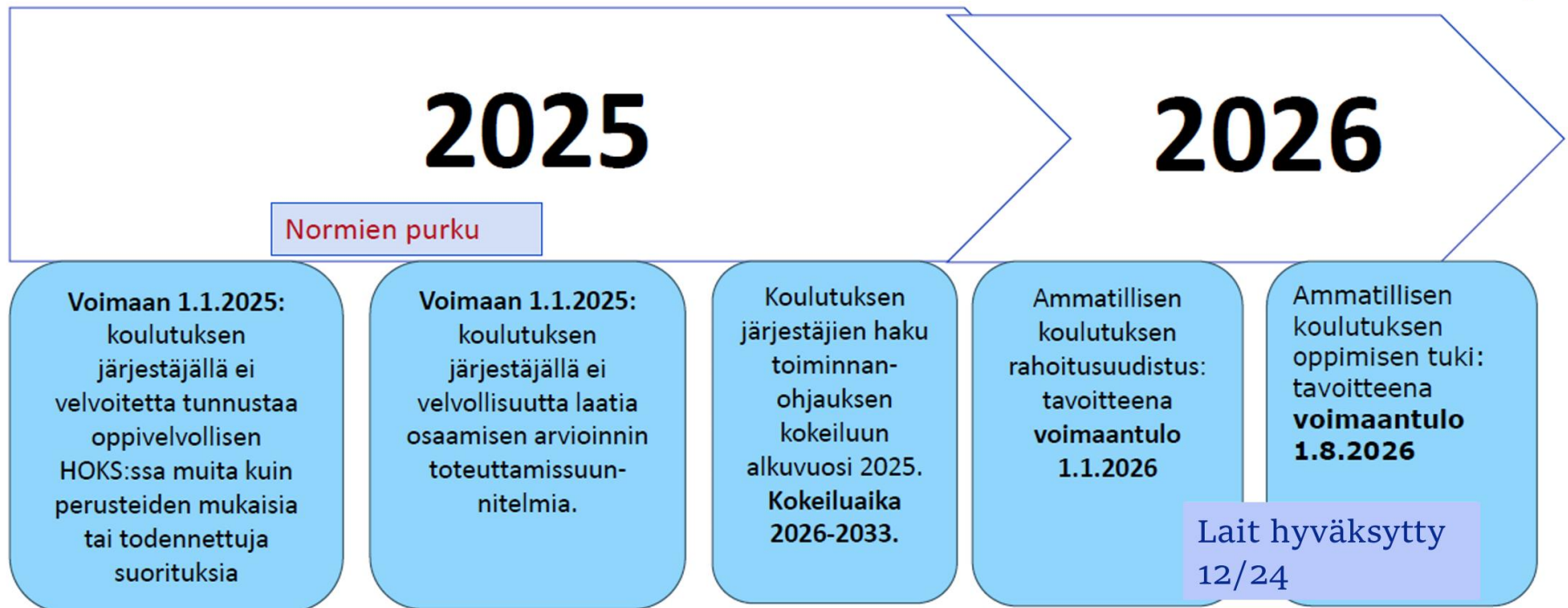
Oppimisen tukea vahvistetaan toisella asteella

- Oppimisen tukeen 10+10 miljoonan euron lisärahoituksella ammatilliselle ja lukiolle
- AMMATILLINEN KOULUTUS
 - Säädetään opiskelijalle oikeus oppimisen tukeen
 - Erityinen tuki on erityisopettajan antamaa erityisopetusta ja muuta tukea.
 - Rahoituksen korotuskertoimet, erityinen tuki ja opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot, poistuvat – OAJ vastustaa

Ammatilliseen koulutukseen esitetyt lainsäädäntöuudistukset

Ammatilliseen koulutukseen esitetyt lainsäädäntöuudistukset

Opetushallitus tukee koulutuksen järjestäjiä uudistusten toimeenpanossa: informaatio-ohjaus, webinaarit, tukimateriaalit...

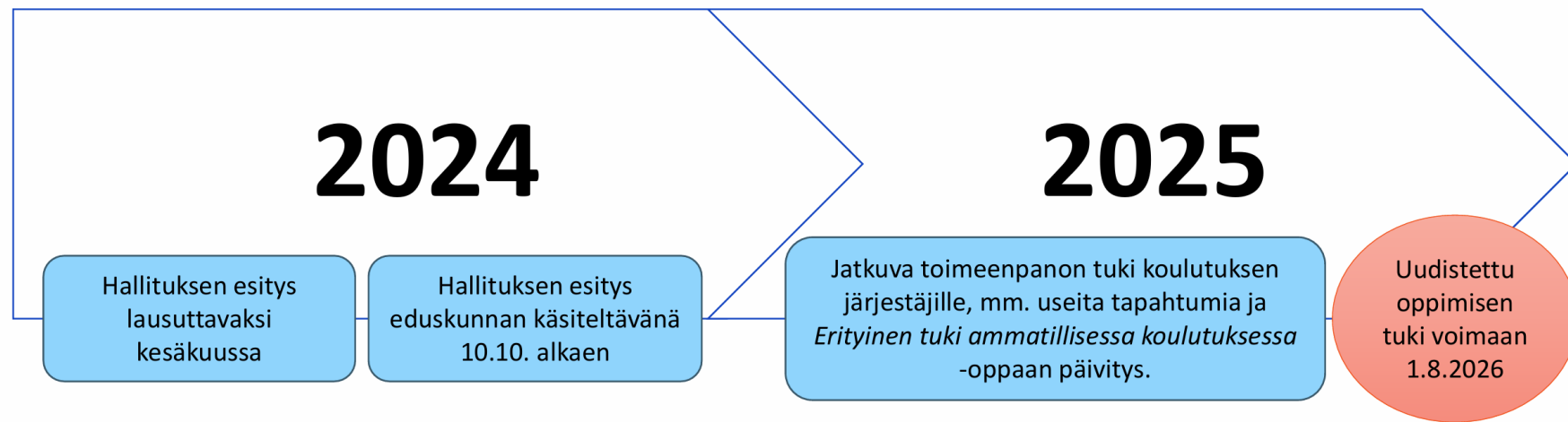
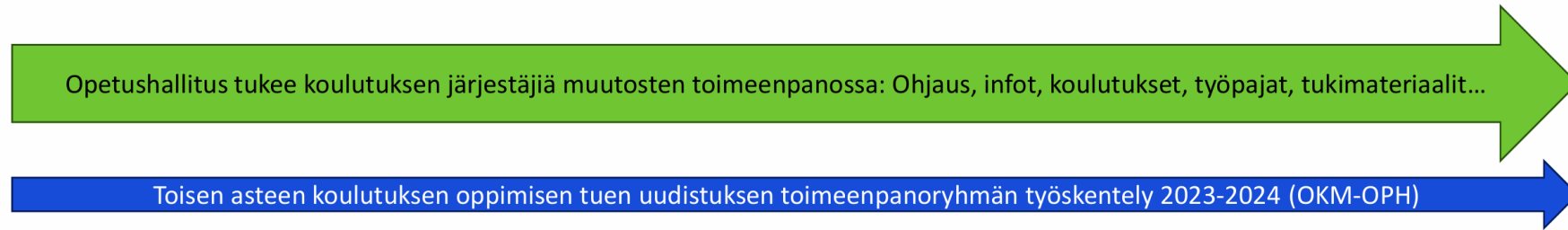
Ammatillisen koulutuksen rahoitusuudistus 1.1.2026 alkaen

- Ammatillisessa iso muutos rahoitusmalliin ja toiminnan ohjaukseen - lisäksi leikkaus -120 milj. € ja lisäleikkaukset
- Toisintuu 2018 reformin virhe leikkaus ja muutos → kaaos
- Ei arvioitu yhteisvaikutusta
- Yt:t ja muutosneuvottelut edelleen käynnissä
- Osaajapula pahenee
- Muutettava? Rahoitusmalli – leikkausten kohdennus

Ammatillisen koulutuksen uudistukset

- Laskennallista perusrahoitusta esitetään laskettavan 50 % tasolle
 - Edelliskaudella vakiinnutettiin 70% tasolle.
 - OAJ edellyttää että oppivelvollisten osalta nostettava 90% ja vaikuttavuusrahoituksen osuus korkeintaan 10%
- Toiminnanohjausuudistuksessa 40 koulutuksen järjestäjää saa kokeiluluvan päättää itsenäisesti tutkintolinjoista
 - OAJ huolissaan muiden koulutuksen järjestäjien tulevaisuudesta, kilpailusta.
 - On varmistettava huoltovarmuus, opintojen saavutettavuus ja alueelliset tarpeet

Oppimisen tuen uudistus 1.8.2026 alkaen

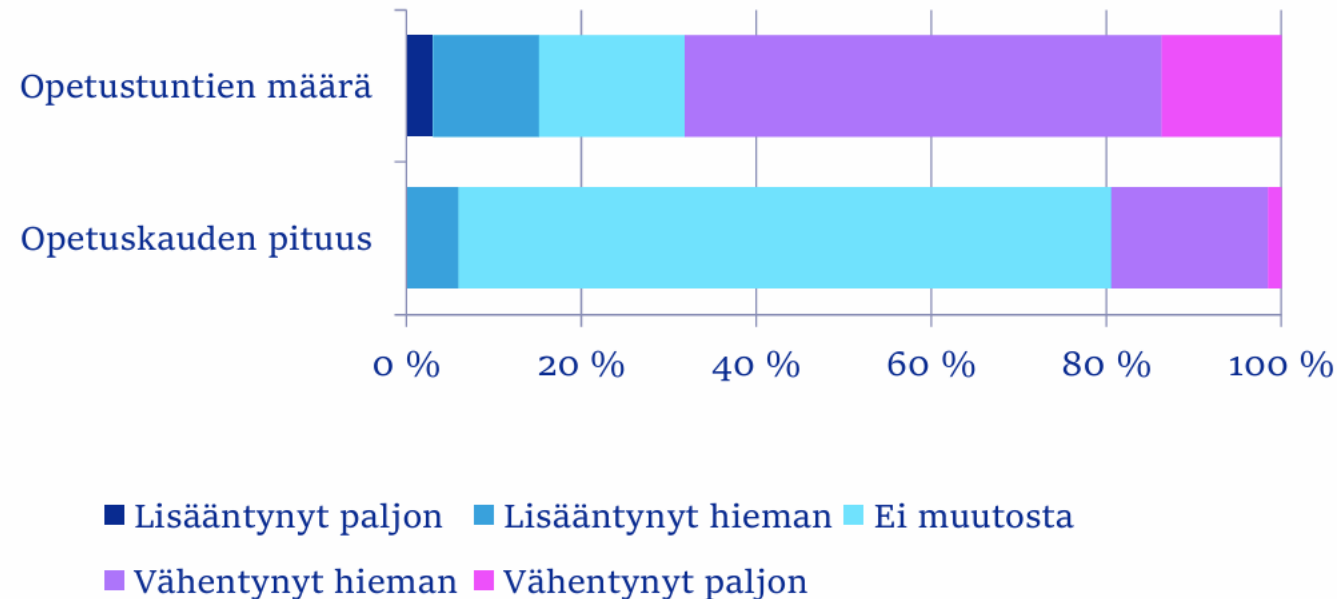
Opetus, tukiopetus ja erityisopetus on säädetty selkeästi opettajille
→ näitä tehtäviä eivät muut voi tehdä

TE-uudistus

- 1.1.2025 työllisyyspalvelut kuntien vastuulle
 - Vanhat TE-toimistot lakkautettu ja vastuu siirtynyt kunnille
 - Jatkossa saman järjestäjän eli kunnan vastuulla ovat esim. kunnan koulutuspalvelujen, elinkeinopalvelujen ja yhdyskuntarakentamisen lisäksi myös työvoimapalvelut
- Mahdollisuudet uudistuksessa ovat valtavat, mutta toteutus hakee vielä muotoaan
 - Kunnan on ensisijaista liittää TE-palvelut nojaamaan alueen ammatillisen koulutuksen kokonaisuutta
 - Yli 800 miljoonaa VOS-rahaa kunnille
 - Silti iso huoli aliresursoinnista ja puuttuvien rahojen paikkaamisesta

Vapaan sivistystyön leikkaukset

- Leikkaukset alkavat näkyä kentällä, OAJ:n ja KoL kysely kansalaisopistojen rehtoreille

Vapaan sivistystyön oppilaitosten tilanne

- Kotoutuminen kuntien tehtäväksi – isot leikkaukset myös tähän
 - Miten näkyy oppilaitoksissa?
 - Kotoutumiskoulutuksen ja rahoituksen siirto TEM:öön - kilpailutus
- "Uudet" tehtävät
 - Koski ja osaamismerkkit – opettajien työaika ja korvaus
- Karvin uudessa arviointisuunnitelmassa vuosille 2024-2027:
Vapaan sivistystyön yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja saavutettavuus (2025–2026)

Taiteen perusopetuksen lainsäädännön uudistaminen

- Lausuntopyynnön kirjoittaminen, jossa AKOL on mukana
 - AKOLn osalta tämä koskee joitakin vapaan sivistystyön opettajia
- Lakiin tulossa vain yksi oppimäärä (50 op), joka voi johtaa siihen että aiheen opetus kokonaisuudessaan lakkaisi opistoissa.
 - Luovutaan laajasta oppimäärästä
 - Uudet opetussuunnitelmat käyttöön 1.8.2028
- Tulee uusi OKM myöntämä "vastuutehtävä", jota rahoitetaan valtion avustuksella
- Avoimia kysymyksiä on paljon, voiko joitain opintoja suorittaa toisessa oppilaitoksessa ja sitten jatkaa toisessa oppilaitoksessa

Ammatillisen toisen asteen koulutuksen visio vuodelle 2040

- Tällä hetkellä OAJ:ssä valmistelussa
- Vision tavoitteena on esittää näkemys siitä, millainen ammatillisen koulutuksen tulisi olla viidentoista vuoden kuluttua ja miten tavoitetila saavutetaan
- Tavoitteena on myös käyttää ammatillisen koulutuksen visiota tulevien eduskuntavaalien tavoitteiden valmistelussa.

Seuraa meitä:

www.akol.fi

fb.me/aikuisopettajienliitto

[@akolry](https://www.instagram.com/akolry)

